

Hoorcolleges

Pedagogiek | Rijksuniversiteit Groningen

2026 - 2027

RGPE-2360-834 | €12,95

Tentamengericht | Overzichtelijke structuur

Sinds 1994 | Beoordeeld met een 8,2

| Slim
Academy

Join de appgroep van jouw studie!

Wat biedt de Whatsappgroep?

- Je kan al je vragen stellen over de studie
- Gebruik maken van exclusieve kortingscodes
- Op de hoogte te blijven van belangrijke updates
- Direct contact leggen met andere studenten uit jouw jaar
- Gratis samenvattingen, oefenvragen en meer!

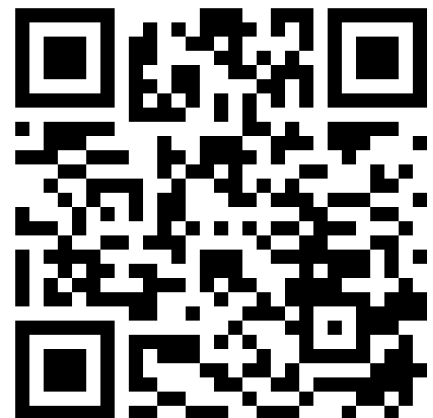

Join de groep in 3 stappen!

Stap 1: scan de QR code

Stap 2: zoek jouw universiteit

Stap 3: zoek je studie en join de groep!

Slim
Academy

Welkom bij Slim Academy!

Voor je ligt de **hoorcollege samenvatting** van het vak **Inleiding Onderzoeksmethoden**, dat je volgt in blok 1a van het eerste jaar van de bachelor Pedagogische Wetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen. In dit vak leer je hoe wetenschappelijk onderzoek binnen de sociale en gedragswetenschappen wordt uitgevoerd, zowel kwalitatief als kwantitatief. Je maakt kennis met verschillende onderzoeksmethoden, onderzoekscycli, statistische en kwalitatieve analyses en leert deze toepassen in de praktijk.

Met Slim Academy willen we jou helpen slimmer te studeren. Dat doen we door de kern van de leerstof helder samen te vatten, complexe onderwerpen te versimpelen en je de juiste hulpmiddelen te geven om actief te oefenen. Voor een optimale voorbereiding op je tentamen raden we je aan gebruik te maken van ons volledige aanbod. Voor deze studie zijn de onderstaande producten beschikbaar.

Product	Inhoud	Content	Versies
Samenvatting Literatuur	De belangrijkste begrippen en theorieën met een heldere uitleg die is voorzien van voorbeelden over alle opgegeven tentamenstof.	Week 1 t/m 5	✓ App ✓ Papier
Samenvatting Hoorcolleges	Een overzicht van de belangrijkste punten die tijdens de hoorcolleges zijn behandeld, zodat je niets mist van de stof die aan bod is gekomen.	Week 1 t/m 5	✓ App ✓ Papier
Oefenvragen	Interactief oefenen in de leeromgeving. Zo kun je nagaan of je de stof volledig beheerst en weet je beter wat je kunt verwachten op het tentamen.	• 8 sets; • 250+ vragen; • Open én MC-vragen	✓ App
Flashcards	Kaarten die je helpen om definities, schema's en kernbegrippen snel te herhalen, zodat je op een actieve manier leert en de stof sneller en beter onthoudt.	• 8 sets; • 150+ kaarten	✓ App

Contact

Heb je vragen over ons aanbod, de levering van je samenvattingen of iets anders? Neem gerust contact met ons op via **06 81 60 19 60** of stuur een e-mail naar **klantenservice@slimacademy.nl**.

Feedback geven

Kan je ons vertellen wat er mis is met de geselecteerde tekst?

Verstuur feedback

Fout gevonden?

Geef het door en wij zorgen dat de samenvatting snel wordt bijgewerkt!

Hoe werkt het?

- Selecteer de tekst
- Klik op het vlaggetje
- Verstuur je feedback

Deze samenvatting is alleen voor persoonlijk gebruik en mag niet worden gekopieerd of verspreid. De tekst is opgesteld naar eigen inzicht van de auteur en bedoeld als ondersteuning bij het studeren. Raadpleeg altijd de originele bronnen.

Digitale wekelijkse updates en papieren verzending

Bij Slim Academy ontvang je **iedere week een digitale update van de samenvatting**. Aan het begin van het blok zijn nog niet alle lessen geweest, daarom vullen wij de samenvatting wekelijks aan zodra onze auteurs de nieuwste lesstof hebben gevolgd. Zo blijft de inhoud **actueel, betrouwbaar en van hoge kwaliteit**. Je hoeft dus niet te wachten tot het einde van het blok: elke week komt er een nieuw deel beschikbaar. In het onderstaande overzicht zie je **wanneer welke stof digitaal beschikbaar is**.

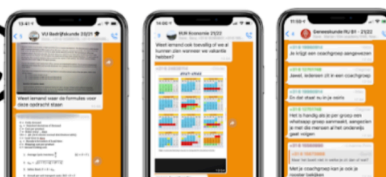
Later in het blok bundelen we alle wekelijkse updates tot één overzichtelijke, **papieren samenvatting**. Deze wordt op **13 oktober 2026** verstuurd en bevat **week 1 t/m 5**. Komt er later in het blok nog nieuwe stof bij? Geen zorgen! Zodra die verschijnt, vatten we alles snel samen en sturen we een update in de app.

De verplichte literatuur komt uit het boek van Mortelmans, D. (2020). Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden. Leuven: Acco. Scheepers, P., & Tobi, H., (2021). Onderzoeksmethoden (10e druk). Amsterdam: Boom. Agresti, A. (2018). Statistical Methods for the Social Sciences, Global Edition (5th edition). En een artikel van Erlingsson, C., & Brysiewicz, P.I.

Stof		Datum
Week 1	College 1 en 2: Methodologie en kwalitatief onderzoek	14-09-2026
Week 2	College 3 en 4: Kwalitatief en kwantitatief onderzoek	21-09-2026
Week 3	-	
Week 4	College 6: Ethiek	05-10-2026
Week 5	College 7 en 8: Beschrijvende statistiek en samenhang	12-10-2026
Week 6	College 5 (inhalen): meettheorie	19-10-2026

JOIN DE WHATSAPP GROEP

- ✓ Chat met jouw mede-studenten
- ✓ Stel al jouw (studie)vragen aan onze studie-experts
- ✓ Krijg extra oefenvragen om jouw kennis te testen
- ✓ Krijg gratis voorbeeldsamenvattingen

We wensen je veel succes met studeren en het behalen van je tentamens!

Team Slim Academy

Inhoudsopgave

Welkom bij Slim Academy!	1
Digitale wekelijkse updates en papieren verzending	2
Inhoudsopgave	3
Week 1: Onderzoeksmethodologie en kwalitatief onderzoek	4
Hoorcollege 1: Onderzoeksmethodologie	4
Hoorcollege 2: Kwalitatief onderzoek	13
Week 2: Kwalitatief en kwantitatief onderzoek	19
Hoorcollege 3: Kwalitatief onderzoek	19
Hoorcollege 4: Kwantitatief onderzoek	24
Week 4: Transparantie	28
Hoorcollege 6: Ethiek en informatiebrieven	28
Week 5: Kwantitatief onderzoek	31
Hoorcollege 7: beschrijvende statistiek	31
Hoorcollege 8: Samenhang	35

Week 1: Onderzoeksmethodologie en kwalitatief onderzoek

Introductie

Dit hoofdstuk komt overeen met de studiestof zoals deze is behandeld in hoorcolleges 1 en 2, gegeven door Prof. dr. Alexander Minnaert en dr. Sanne te Meerman. In dit hoofdstuk wordt uitleg gegeven over de methodologie van onderzoek in de gedragswetenschappen en kwantief-kwalitatief, achterliggende wetenschapsfilosofische uitgangspunten en methoden.

Hoorcollege 1: Onderzoeksmethodologie

Onderzoeksmethodologie

Onderzoeksmethodologie vormt een kernonderdeel van de wetenschap. Het gaat om de studie en onderbouwing van de weg waarlangs we tot kennis komen. Hierbij kijk je dus niet alleen naar de uitkomst van een onderzoek, maar ook naar het proces waarmee je tot die kennis bent gekomen.

Bij onderzoeksmethodologie staan drie belangrijke vragen centraal:

1. **Hoe zet je een onderzoek op?** het onderzoeksplan en de gekozen methode;
2. **Hoe voer je het onderzoek uit?** het verzamelen en analyseren van gegevens;
3. **Hoe evalueer je het onderzoek?** beoordelen van zowel het onderzoeksproces als de uitkomsten.

Onderzoeksmethodologie is daarmee een inleiding op het geheel van wetenschappelijke onderzoeksmethoden en -technieken. Deze methoden helpen ons om de wereld beter te begrijpen, kennis te verwerven en te achterhalen hoe iets in elkaar zit.

Onderzoek kan verschillende doelen hebben. Zo kan onderzoek worden gebruikt om:

- Kennis te verwerven over een bepaald verschijnsel;
- Bronnen en gegevens te verzamelen;
- Verklaringen te vinden voor bepaalde verschijnselen;
- Voorspellingen te maken;
- Theorieën verder te ontwikkelen of te toetsen;
- Praktijkproblemen op te lossen en de praktijk vooruit te helpen.

Wat is methodologie?

Methodologie is de studie en onderbouwing van de weg waarlangs we tot kennis komen. Het gaat dus om de manier waarop wetenschappelijke kennis wordt verkregen en hoe je kunt beoordelen of deze kennis betrouwbaar is. Methodologie is daarnaast de studie van wetenschappelijke methoden en technieken die worden gebruikt om kennis te verwerven en om zowel de wetenschap als de praktijk vooruit te helpen.

Methodologie heeft zowel een **normatief, descriptief** als **vergelijkend** karakter:

- **Normatief:** kijken naar wat je wel en niet moet doen bij wetenschappelijk onderzoek. Dit gaat over de *do's and don'ts*;
- **Descriptief:** beschrijven hoe wetenschappelijk onderzoek daadwerkelijk wordt uitgevoerd;
- **Vergelijkend:** verschillende methoden of manieren van wetenschapsbeoefening met elkaar vergelijken.

Volgens prof. A.D. de Groot kun je wetenschapsbeoefening vergelijken met een schaakspel. Net zoals bij schaken bepaalde regels, strategieën en manieren van denken nodig zijn om tot een goede zet te komen, zijn er binnen de wetenschap regels en methoden nodig om op een betrouwbare manier tot kennis te komen.

Wetenschapsbeoefening

Bij wetenschapsbeoefening draait het in eerste instantie om de vraag: hoe ziet 'de wereld' eruit? De wetenschap probeert de werkelijkheid te begrijpen en te modelleren. Je probeert dus een vereenvoudigde weergave te maken van hoe de werkelijkheid in elkaar zit.

Dit kan op verschillende manieren:

- Op papier: bijvoorbeeld met grafieken, formules, figuren of beschrijvingen in woorden;
- Concreet model of simulatie: de werkelijkheid wordt nagebootst om deze beter te kunnen bestuderen;
- Gericht en gecontroleerd onderzoeksopzet: door systematisch onderzoek te doen en bepaalde omstandigheden te controleren.

Het doel hiervan is om de werkelijkheid zo goed mogelijk te beschrijven, begrijpen en verklaren. Het belangrijkste doel van wetenschapsbeoefening is het streven naar waarheid. Om te bepalen of iets waar is, maken wetenschappers gebruik van empirische criteria. Dit betekent dat uitspraken moeten kunnen worden ondersteund door waarnemingen of gegevens uit de werkelijkheid.

Daarnaast streeft wetenschap naar zekerheid. Hierbij spelen twee belangrijke gebieden een rol:

- **Methodologie:** gaat over hoe je op een wetenschappelijke manier kennis verzamelt en onderzoekt;
- **Epistemologie:** gaat over wat kennis is en wanneer we iets als kennis kunnen beschouwen.

Geschiedenis

De methodologie heeft zich door de geschiedenis heen steeds verder ontwikkeld.

- Aristoteles (384–322 v.Chr.) wordt gezien als een belangrijke grondlegger van de logica en methodologie. Hij benadrukte onder andere het belang van empirisme: kennis opdoen door waarneming en systematiek.
- 17e eeuw: René Descartes schreef *Discours de la méthode*. Hierbij stond de vraag centraal: hoe kan een mens uit een veelheid van wetenschappelijke opvattingen en theorieën de juiste kiezen?
- 18e eeuw: er kwam meer aandacht voor logica en dialectiek.
- 19e eeuw: methodologie werd steeds meer verbonden met de systematisering van kennis, onder andere via encyclopedische kennis.
- 20e eeuw: methodologie ontwikkelde zich tot een zelfstandige wetenschappelijke discipline.

Ook in Nederland ontwikkelde de methodologie zich verder. Heymans (1941) schreef *Inleiding logica en methodologie*. Hiermee werd methodologie verder als belangrijk onderdeel van wetenschappelijk denken uitgewerkt. A.D. de Groot (1961) schreef *Methodologie: grondslagen van onderzoek en denken in de gedragswetenschappen*. Hij speelde een belangrijke rol bij de ontwikkeling van de methodologie binnen de gedragswetenschappen.

In Nederland ontstond vervolgens een controverse over de manier waarop wetenschap moest worden beoefend. Aan de ene kant stond de nadruk op kwantificeren en toetsen van theorieën, zoals bij De Groot. Aan de andere kant stond de fenomenologische benadering, onder andere vertegenwoordigd door Langeveld. Er was daarnaast discussie met meer empirisch georiënteerde psychologen, zoals De Wit. Zij kregen als kritiek dat de epistemologie ontbrak. Hierbij gaat het om de vraag: wat is kennis en hoe weten we dat iets kennis is? Het antwoord van A.D. de Groot hierop was *Forum*. Hiermee werd het belang van wetenschappelijke discussie en uitwisseling benadrukt.

Bouwstenen empirische methodologie

Een belangrijk onderdeel van de empirische methodologie is het onderscheid tussen verklaren en begrijpen.

Verklaren betekent dat je probeert vast te stellen waardoor een verschijnsel ontstaat. Je schrijft verschijnselen causaal toe aan een bepaalde regelmaat of algemene wetmatigheid. Je probeert dus een algemene verklaring te vinden die ook op andere situaties van toepassing kan zijn. Bijvoorbeeld: als je ontdekt dat slaapttekort leidt tot slechtere concentratie, probeer je een algemene verklaring te formuleren voor de samenhang tussen slaap en concentratie.

Begrijpen betekent dat je een verschijnsel probeert te doorgronden en te duiden. Het gaat hierbij om het begrijpen van de betekenis en context van gedrag of gebeurtenissen. Dit wordt ook wel Verstaan genoemd. Deze benadering sluit aan bij de hermeneutiek en fenomenologie. Hierbij staat niet zozeer het vinden van een algemene wetmatigheid centraal, maar het begrijpen van het verschijnsel vanuit het perspectief en de context waarin het voorkomt.

Benaderingen

Bij het verklaren en begrijpen kan onderscheid worden gemaakt tussen een **nomothetische** en een **idiografische** benadering.

- **Nomothetische benadering** = zoeken naar algemene wetmatigheden die gelden voor alle of veel elementen van een verzameling;
- **Idiografische benadering** = een verschijnsel binnen één specifieke casus uitgebreid proberen te begrijpen.

Beide benaderingen proberen uiteindelijk een uitdrukking van samenhang tussen verschijnselen te vinden, maar ze doen dit op een andere manier.

Empirische methodologie

Binnen onderzoek wordt vaak onderscheid gemaakt tussen kwalitatief, kwantitatief en *mixed-methods* onderzoek. Het belangrijkste verschil zit in het soort data dat wordt verzameld en wat je met die data wilt bereiken.

Kwalitatief onderzoek richt zich vooral op diepgang en betekenisgeving. Het gaat niet zozeer om hoeveel mensen iets vinden, maar om waarom mensen iets vinden of doen en hoe zij een bepaalde situatie ervaren. De data bestaat voornamelijk uit:

- Woorden bijvoorbeeld antwoorden uit interviews;
- Beelden bijvoorbeeld foto's of ander beeldmateriaal;
- Gedragingen wat mensen daadwerkelijk doen.

Deze gegevens kunnen worden verzameld via bijvoorbeeld interviews, bronnen en documenten. Het doel van kwalitatief onderzoek is vooral om:

- Gedrag en ervaringen te begrijpen;
- Verschijnselen uitgebreid te beschrijven;
- Context te bieden;
- Te begrijpen waarom iets is of waarom iets gebeurt.